

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy

4/2023

Právo na platbu v hotovosti (k tlačí [1472](#))

Vypracoval: Mgr. Martin Mališka,
Odbor Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD.,
riaditeľka Odboru Parlamentný inštitút

Bratislava
marec 2023

Anotácia:

Predkladaná analýza sa venuje porovnaniu prístupu vybraných štátov k právu na platbu v hotovosti, k využívaniu hotovosti v Slovenskej republike, ako aj prístupu európskych inštitúcií k hotovosti.

Kľúčové slová:

financie, spôsob platby, hotovosť, právo na platbu v hotovosti

Postavenie Odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj Oddelenie Parlamentná knižnica a Oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti Odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Odbor Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Materiál slúži najmä pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti.

Údaje použité v materiáli sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Odboru Parlamentný inštitút a autorov. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na: <https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm>

Právo na platbu v hotovosti

Anotácia

Predkladaná analýza sa venuje porovnaniu prístupu vybraných štátov k právu na platbu v hotovosti, k využívaniu hotovosti v Slovenskej republike, ako aj prístupu európskych inštitúcií k hotovosti.

Kľúčové slová

financie, spôsob platby, hotovosť, právo na platbu v hotovosti

Right to use cash

Annotation

The presented analysis compares the approach of selected states to the right to payment in cash, the use of cash in the Slovak Republic and the approach of European institutions towards cash.

Keywords

finance, payment method, cash, right to use cash

Obsah

1	SITUÁCIA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	5
2	PREHĽAD PRÁVNEJ ÚPRAVY VO VYBRANÝCH ŠTÁTOCH.....	15
2.1	ČESKÁ REPUBLIKA	15
2.2	ESTÓNSKA REPUBLIKA	18
2.3	GRÉCKA REPUBLIKA	18
2.4	NEMECKÁ SPOLKOVÁ REPUBLIKA	19
2.5	SPOJENÉ ŠTÁTY AMERICKÉ.....	19
3	SITUÁCIA V EURÓPSKEJ ÚNII	21
3.1	EURÓPSKA KOMISIA	21
3.2	EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA	21
3.3	SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE.....	22
3.4	EURÓPSKE SPOTREBITEĽSKÉ ZDRUŽENIE.....	24
4	ZÁVER.....	27
5	POUŽITÉ ZDROJE.....	28

1 Situácia v Slovenskej republike

Postupom času rastie podiel platieb, ktoré sa vykonávajú bezhotovostne. Prispievajú k tomu aj alternatívne metódy platenia (napr. platby mobilom). V súlade s rozvojom bezhotovostných platieb začínajú postupne aj obchodné prevádzky fungovať výlučne bezhotovostne. To má však mnohé následky. Vznikajú najmä obavy zo sociálneho dopadu takýchto trendov (najmä v prípade, že osoba nevlastní bankový účet) a možnej straty súkromia, respektíve možnosti kontroly osôb. Ako odozva na rast bezhotovostných prevádzok vzniká protitlak v podobe presadzovania práva na platbu v hotovosti (angl. *right to use cash*). Toto právo znamená, že predávajúci nesmie odmietnuť prijať hotovosť ponúknutú zákazníkom/platcom.

Jedným z najvýznamnejších argumentov pre zachovanie hotovosti je (ne)vlastníctvo bankového účtu. S obmedzením hotovosti by tam mohlo prísť k sociálnemu vylúčeniu niektorých skupín obyvateľstva.

V Slovenskej republike malo podľa prieskumu Svetovej banky z roku 2017¹ bankový účet 84 % ľudí starších ako 15 rokov (v roku 2011 – 80 % a v roku 2014 – 77 %). Z údajov Svetovej banky možno ďalej konštatovať, že osoby staršie ako 25 rokov majú zriadený bankový účet vo vyššej miere (90 %). Prieskum sa zamerával aj na dôvody nevlastnenia účtu v banke. Medzi najčastejšie dôvody patrili nasledujúce²:

- 54 % opýtaných uviedlo, že dôvodom je nedostatok vlastných peňažných prostriedkov,
- 52 % opýtaných uviedlo, že nemajú účet, lebo ho má zriadený niekto iný z rodiny,
- 46 % opýtaných uviedlo, že nemajú účet, lebo je príliš drahý,
- 20 % opýtaných uviedlo, že dôvodom je veľká vzdialenosť finančnej inštitúcie,
- 20 % opýtaných uviedlo, že dôvodom je nedostatok dôvery vo finančné inštitúcie.

Štúdiá³ vypracovaná na základe zozbieraných údajov si všímajú, že hoci v priemere nevykazujú vysokopříjmové štáty veľký rozdiel vo vlastníctve bankového účtu medzi bohatšími (najbohatších 60 %) a chudobnejšími (najchudobnejších 40 %) ľuďmi, tak v prípade

¹ Demirgüç-Kunt, Asli, Leora Klapper, Dorothe Singer, Saniya Ansar, and Jake Hess. 2018. *The Global Findex Database 2017: Measuring Financial Inclusion and the Fintech Revolution.*: Washington, DC : World Bank Group. Dostupné na: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/332881525873182837/the-global-findex-database-2017-measuring-financial-inclusion-and-the-fintech-revolution>. [cit. 09.03.2023].

Prieskum bol vykonávaný v priebehu 12. mája 2017 až 6. júna 2017 na vzorke 1000 respondentov. Interval spoľahlivosti bol 3,6 %.

² Platí iba pre tých, ktorí uviedli, že nemajú účet vo finančnej inštitúcii.

³ *The Global Findex Database 2017*, c. d., doi:10.1596/978-1-4648-1259-0. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO, ISBN: 978-1-4648-1268-2.

Chile, Česka, Maďarska, Izraelu, Slovenska a Uruguaja predsa existuje až dvojciferný rozdiel. V prípade Slovenskej republiky ide o 10 % rozdiel (88 % vs. 78 %).⁴

Zisťovanie o finančnej situácii a spotrebe domácností z roku 2017 použila Európska centrálna banka pri svojej štúdii o finančnej inklúzii.⁵ Zaoberá sa aj vlastníctvom bankového účtu domácnosťami. Použité údaje za Slovensko sú z roku 2010. Podľa údajov 8,78 % slovenských domácností nevlastní bankový účet. Prieskum však ukazuje, že sú osoby, ktoré vlastnia bankový účet v omnoho menšej miere než je priemer. V prípade dôchodcov ide až o 25,13 %, pri nezamestnaných ide o 10,50 %. Na druhej strane zamestnané osoby nevlastnia účet v 2,03 % a SZČO iba v 0,61 % prípadov. Osoby so základným alebo žiadnym vzdelaním nevlastnia účet v 38,02 %, so stredoškolským 9,92 %. V prípade vysokoškolsky vzdelaných ľudí ide o 4,47 %. Taktiež v prípade ľudí s najnižšími príjmami ide o podstatne vyššie percento (23,82 %).⁶

Novší prieskum Svetovej banky z roku 2021 ukazuje, že počet ľudí vlastniacich bankový účet sa zvýšil na takmer 96 % (v absolútnych číslach ide približne o 200 000 ľudí, ktorí nevlastnia bankový účet) a pri najchudobnejších ľuďoch ide o 91 %.⁷ V porovnaní s predchádzajúcimi prieskumami ide o výrazné zvýšenie vlastníctva bankového účtu. V absolútnych číslach je to vyše 500 000 ľudí.

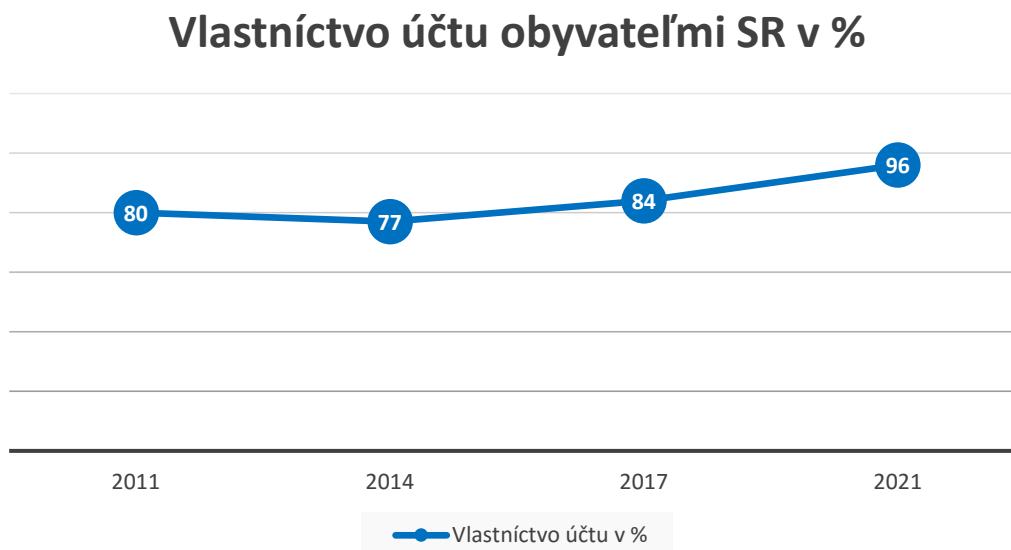
⁴ Tamže, s. 27.

⁵ Ampudia M., Ehrmann M.: Finančné začlenenie: čo to stojí?, ISBN 978-92-899-2708-6. Dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp1990.en.pdf>. [cit. 09.03.2023].

⁶ Strana 21. Tamže.

⁷ Demirgüç-Kunt, Asli, Leora Klapper, Dorothe Singer, and Saniya Ansar. 2022. The Global Findex Database 2021: Financial Inclusion, Digital Payments, and Resilience in the Age of COVID-19. Washington, DC: World Bank. doi:10.1596/978-1-4648-1897-4. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO. Prieskum sa vykonal v priebehu 28. septembra 2021 až 6. novembra 2021 na vzorke 1 005 respondentov. Interval spoľahlivosti bol 3,8%. Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/publication/globalfindex>. [cit. 09.03.2023].

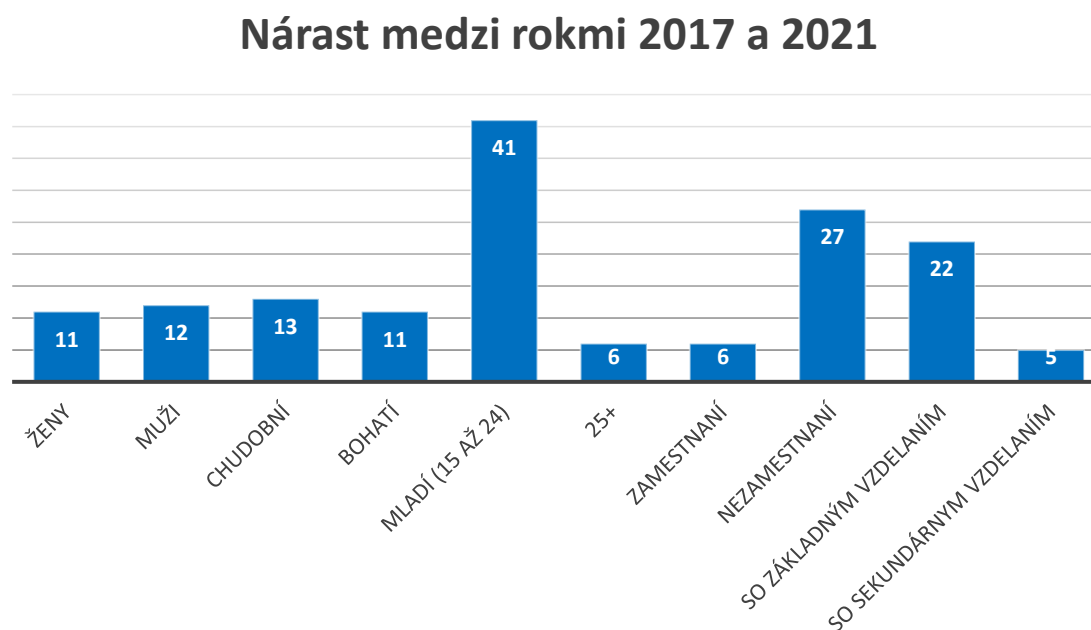
Graf č. 1 Vlastníctvo účtu obyvateľmi SR v %

Zdroj: Svetová banka

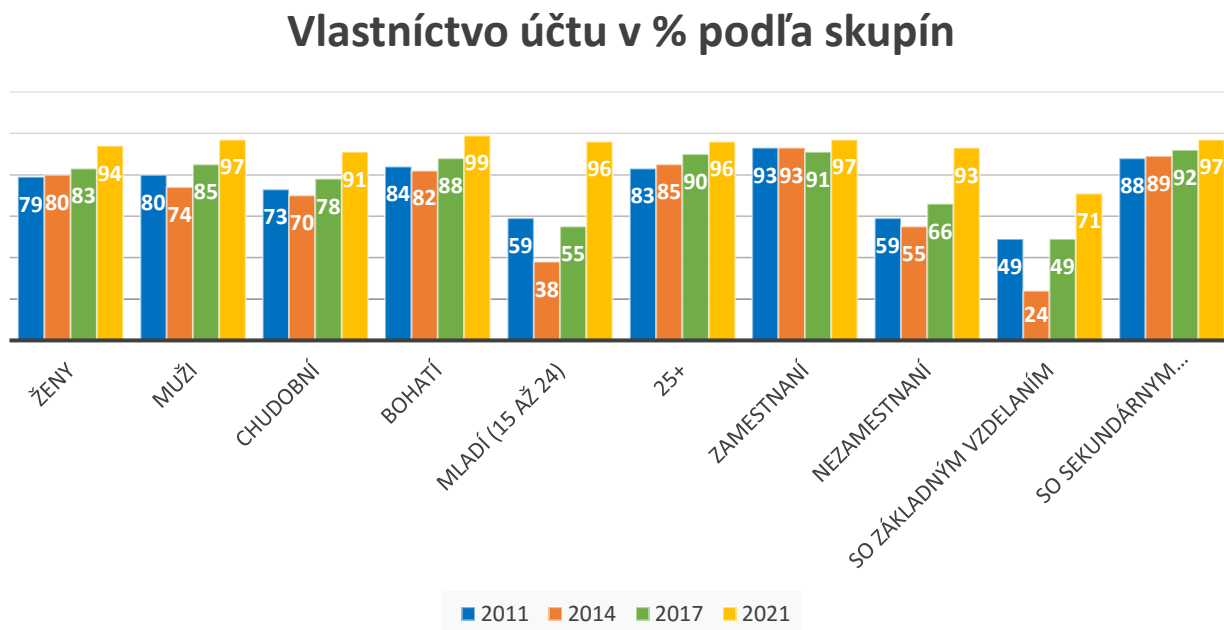
Pokiaľ ide o vlastníctvo účtu naprieč jednotlivými skupinami obyvateľstva, možno skonštatovať, že nárast v porovnaní s rokom 2017 zaznamenávame pri každej skupine. Najvyšší v skupine 15- až 24-ročných, kde nárast podľa prieskumu predstavuje až 41 percentuálnych bodov. Významný nárast je aj medzi nezamestnanými (o 27 percentuálnych bodov) a ľuďmi so základným vzdelaním (o 22 percentuálnych bodov).

Graf č. 2 Nárast vlastníctva účtu medzi rokmi 2017 a 2021 v p. b.

Zdroj: Svetová banka

Graf č. 3 Vlastníctva účtu v % podľa skupín obyvateľstva

Zdroj: Svetová banka

Možno konštatovať, že s jedinou výnimkou úroveň vlastníctva bankového účtu prevyšuje 90 %. Pri osobách so základným vzdelaním síce došlo k nárastu o 22 percentuálnych bodov, ale stále dosahuje iba 71 %.

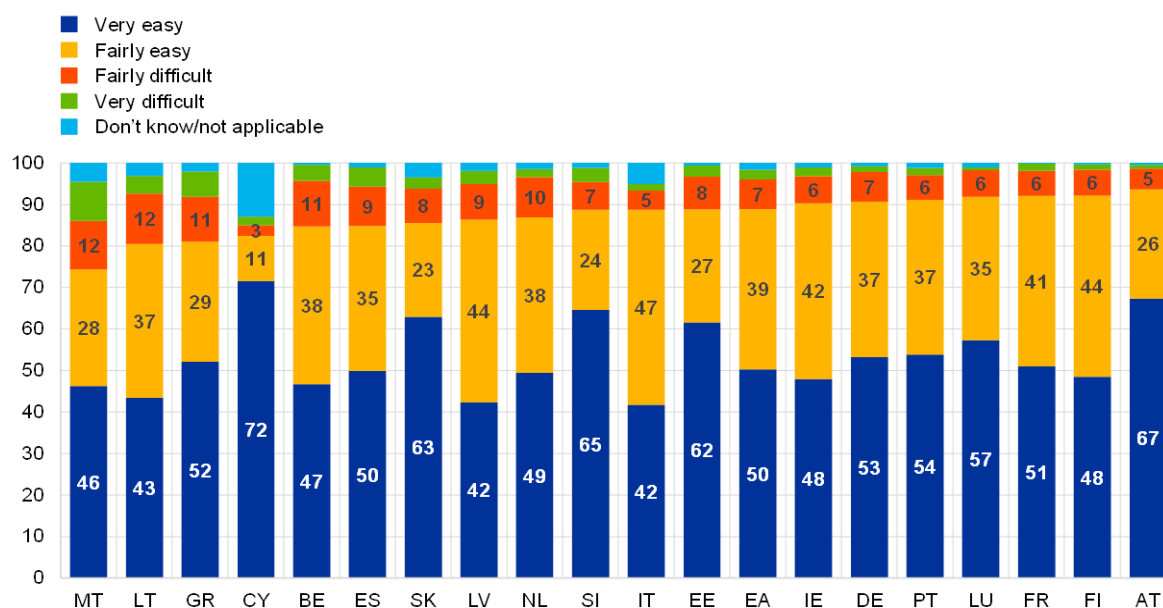
Európska centrálna banka venuje v poslednom období pozornosť využívaniu rôznych platobných metód, dostupnosti hotovosti a využívaniu hotovosti v platobnom styku z pohľadu spotrebiteľov a podnikateľov. K predmetným problematikám pravidelne publikuje rôzne štúdie (využívanie hotovosti spotrebiteľmi a podnikmi).

V roku 2022 bol v rámci Ekonomického bulletinu ECB publikovaný článok s názvom „Zaručenie slobody výberu platieb: prístup k hotovosti v eurozóne“.⁸ Pokiaľ ide o dostupnosť bankomatov, tak až 62 % slovenských respondentov uviedlo, že prístup k výberom hotovosti a bankomatom považujú za veľmi ľahký (modrá), 23 % za pomerne ľahký (žltá), 8 % za pomerne zložitý (oranžová), 2 % za veľmi zložitý (zelená) a 3 % sa nevedeli vyjadriť (tyrkysová).

⁸ ZAMORA-PÉREZ, A.: Zaručenie slobody výberu platieb: prístup k hotovosti v eurozóne. Dostupné v angličtine https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/articles/2022/html/ecb.ebart202205_02~74b1fc0841.en.html#toc10. [cit. 10.03.2023].

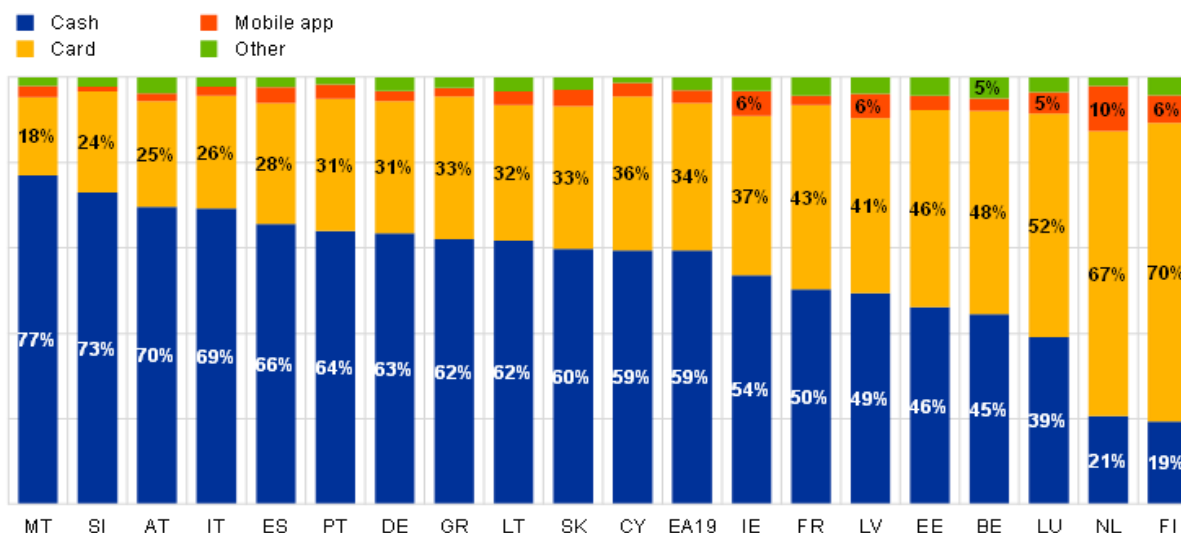
Obrázok č. 1 Dostupnosť výberu hotovosti z bankomatu

Zdroj: Európska centrálna banka

Pokiaľ ide o spôsob platieb na predajných miestach, tak možno konštatovať, že 60 % zo všetkých platieb je vykonaných v hotovosti (modrá), 33 % vykonaných kartou (žltá), 4 % mobilnými aplikáciami (oranžová) a 2 % inými spôsobmi (zelená). Hodnota transakcií je sa mierne odlišuje, keď 51 % z celkovej hodnoty transakcií sa realizuje hotovostne (modrá), 40 % kartou (žltá), 4 % mobilnými aplikáciami (oranžová) a 5 % inými spôsobmi⁹ (zelená).¹⁰

Obrázok č. 2 Spôsob platieb na predajných miestach v roku 2022 – počet

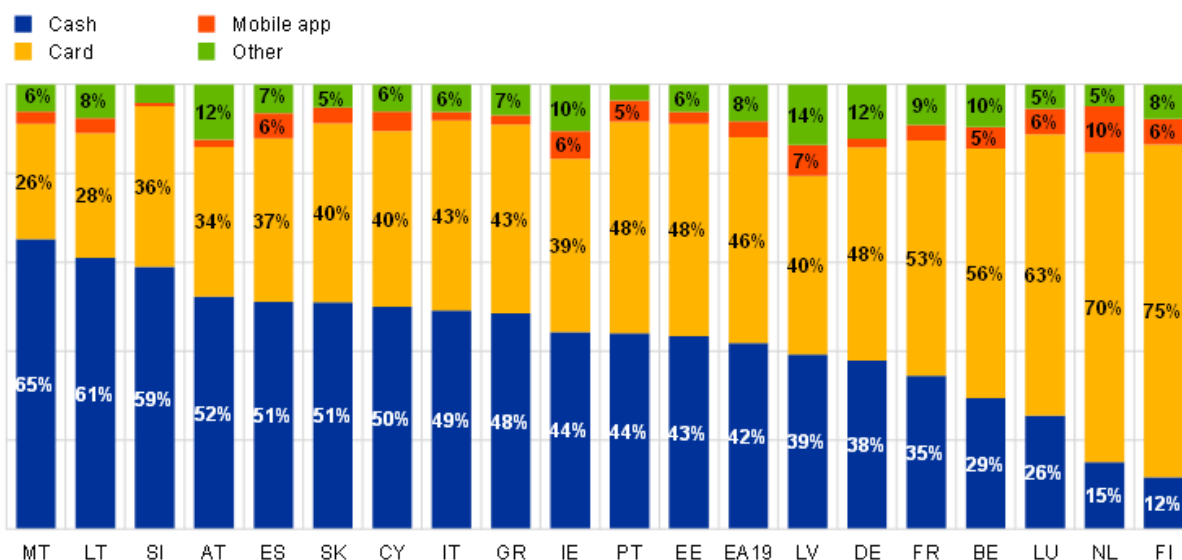

Zdroj: Európska centrálna banka

⁹ Bankové šeky, prevody, vernostné body, poukážky a darčkové karty, a iné platobné nástroje.

¹⁰ Study on the payment attitudes of consumers in the euro area (SPACE). Frankfurt nad Mohanom: ECB, december 2022. Dostupné na: https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/space/html/ecb_spacereport202212~783ffdf46e.en.html. [cit. 13.03.2023].

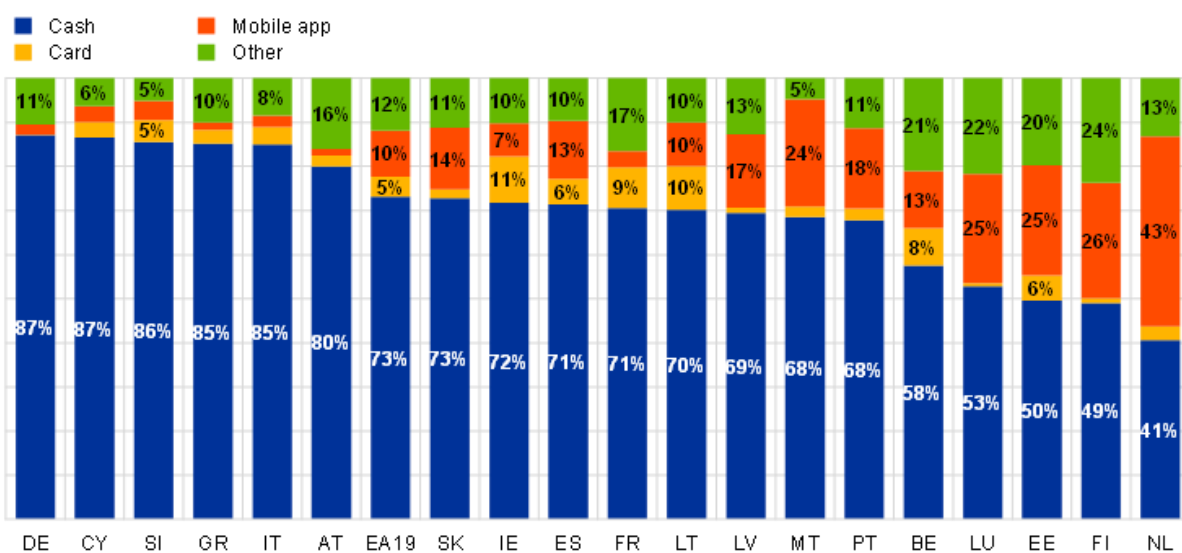
Obrázok č. 3 Spôsob platieb na predajných miestach v roku 2022 – hodnota

Zdroj: Európska centrálna banka

Odlíšná je situácia v prípade platieb medzi fyzickými osobami (P2P). V danom prípade jasne dominuje hotovosť (počet – 73 %, hodnota – 63 %, modrá) a platby kartou sú limitované (počet – 2 %, hodnota – 2 %, žltá), čo je pravdepodobne spôsobené potrebou dispozície terminálom. Na druhej strane je podstatne rozšírenejšie využívanie platieb mobilom (počet – 14 %, hodnota – 19 %, oranžová) alebo inými spôsobmi (počet – 11 %, hodnota – 16 %, zelená).¹¹

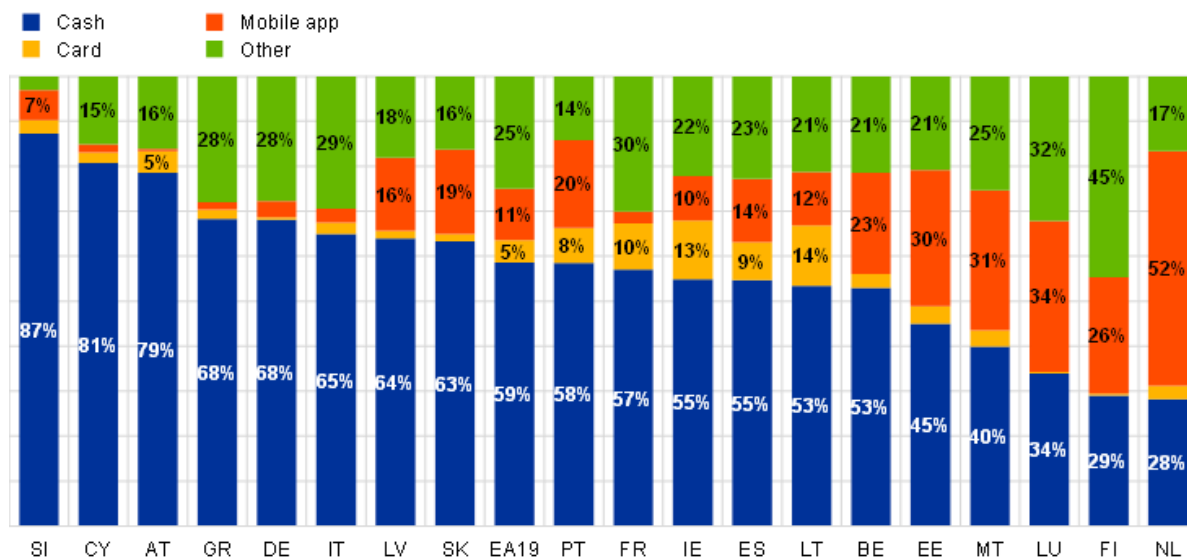
Obrázok č. 4 Spôsob platieb medzi fyzickými osobami (P2P) v roku 2022 – počet

Zdroj: Európska centrálna banka

¹¹ Tamže.

Obrázok č. 5 Spôsob platieb medzi fyzickými osobami (P2P) v roku 2022 – hodnota

Zdroj: Európska centrálna banka

Napriek pomerne širokému používaniu hotovosti spotrebiteľmi sa predmetná skutočnosť nepremietla do odpovedí na otázku, či je možnosť platiť v hotovosti dôležitá pre spotrebiteľov. Iba 17 % slovenských spotrebiteľov povedalo, že je pre nich dostupnosť platby v hotovosti veľmi dôležitá (najmenej v eurozóne spoločne s Holandskom) a 29 % uviedlo, že dostupnosť platby v hotovosti je pomerne dôležitá. Dovedna však považuje možnosť platiť v hotovosti za dôležitú 46 % slovenských spotrebiteľov. Ide o pomerne širokú skupinu, hoci je to, spoločne s Holandskom, najmenej v eurozóne. Dostupnosť platieb v hotovosti je najdôležitejšia pre Rakúšanov (pre 43 % veľmi dôležitá a pre 23 % pomerne dôležitá), Nemcov (39 % a 30 %) a Grékov (35 % a 34 %).

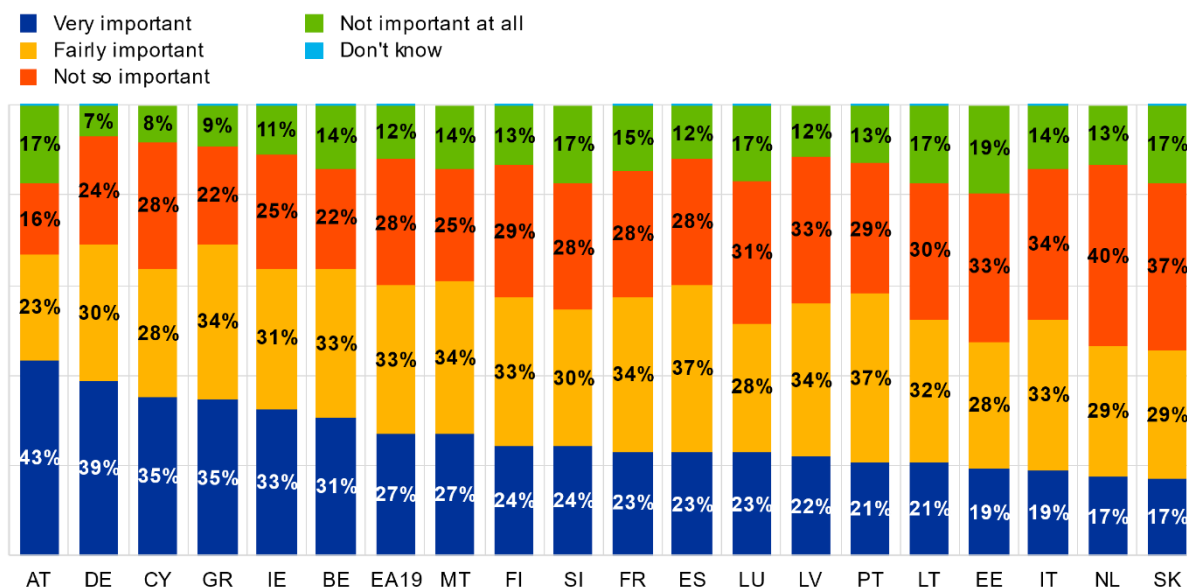
Zaujímavé je porovnanie s Holandskom, kde je používanie hotovosti podstatne nižšie než na Slovensku:

- využitie hotovosti na predajných miestach – počet transakcií (SR – 60 %, NL – 21 %),
- využitie hotovosti na predajných miestach – hodnota transakcií (SR – 51 %, NL – 15 %)
- využitie hotovosti P2P – počet transakcií (SR – 73 %, NL – 41 %),
- využitie hotovosti P2P – hodnota transakcií (SR – 63 %, NL – 28 %).¹²

Holandania patria k spotrebiteľom, ktorí využívajú hotovosť najmenej (spoločne s Fínmi) v celej eurozóne. Ich ľahostajnosť k dostupnosti hotovosti ako platobného prostriedku tak neprekvapuje. Na druhej strane takmer identický postoj majú Slováci, ktorí využívajú hotovosť v porovnaní s Holanďanmi dvoj až trojnásobne častejšie.

¹² Tamže.

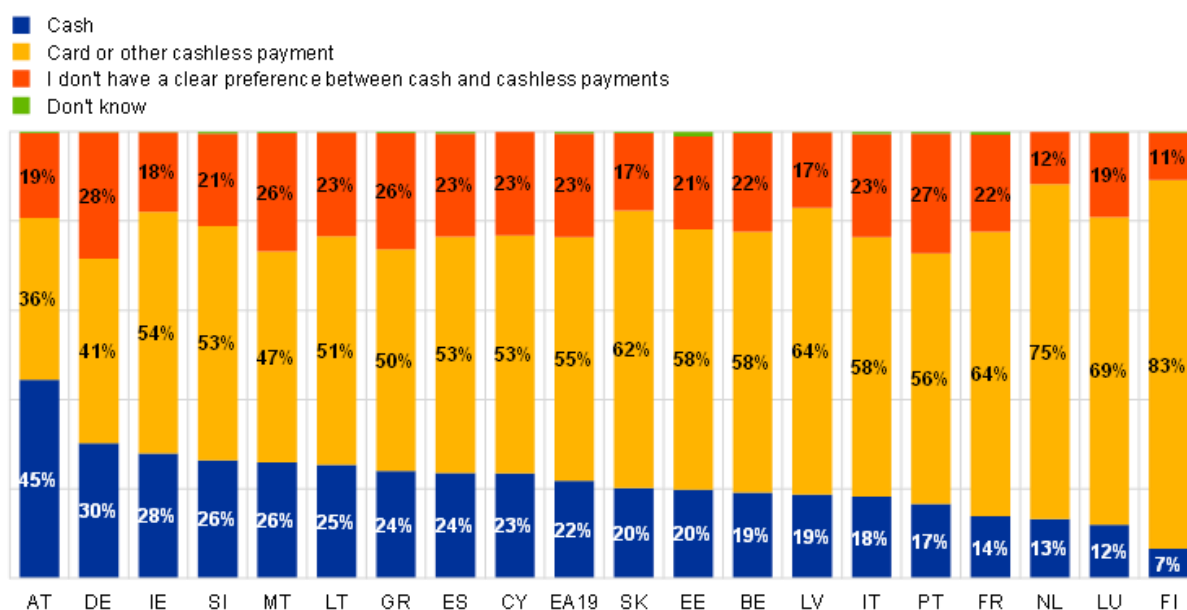
Obrázok č. 6 Dôležitosť dostupnosti platieb v hotovosti (2022)

Zdroj: Európska centrálna banka

Pokiaľ ide o preferencie pri platbe, tak 20 % slovenských spotrebiteľov uviedlo, že preferujú platbu v hotovosti, 62 % preferuje platbu kartou alebo bezhotovostne; 17 % nemá jasnú preferenciu. Preferencia hotovosti slovenskými spotrebiteľmi sa v porovnaní s rokom 2019 zásadne nezmenila.¹³

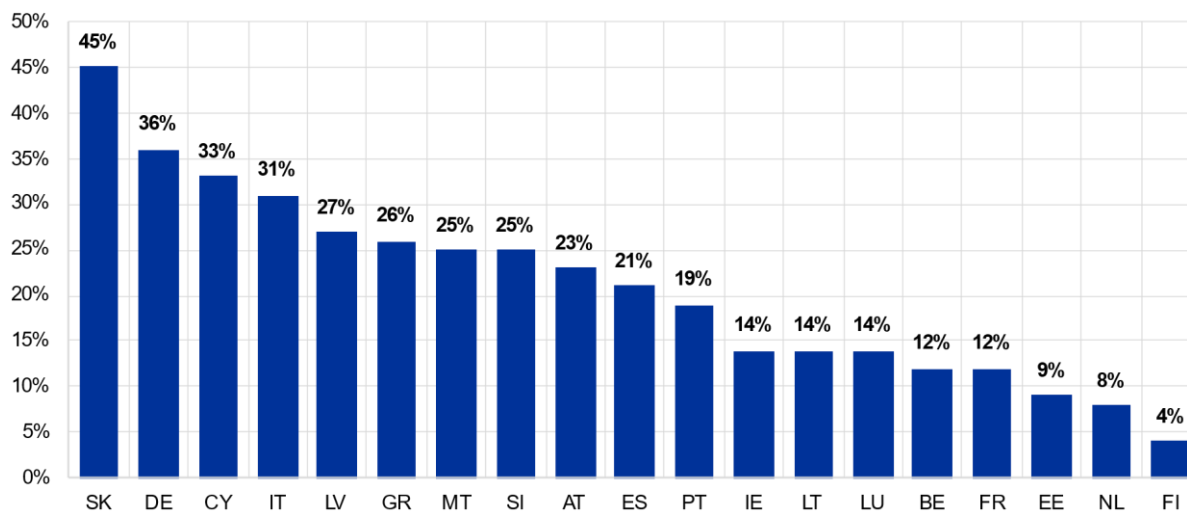
Obrázok č. 7 Preferovaný platobný nástroj (2022)

Zdroj: Európska centrálna banka

¹³ Tamže

Obrázok č. 8 Podiel spoločností preferujúcich hotovosť (2022)

Zdroj: Európska centrálna banka

Na druhej strane až 45 % slovenských spoločností (najviac v eurozóne) preferuje hotovosť ako spôsob platby. Avšak „iba“ 90 % slovenských podnikateľov akceptuje hotovosť ako spôsob platby (delené tretie miesto s Holandskom, menej iba Malta 87 % a Lotyšsko 89 %). Väčšina z podnikateľov akceptujúcich hotovosť plánuje prijímať hotovosť aj v budúcnosti (94 %) a iba 5 % nemá v pláne v budúcnosti pokračovať v prijímaní hotovosti.¹⁴

Zaujímavosťou je, že až 58 % slovenských spotrebiteľov si ponecháva dodatočnú hotovostnú rezervu. Je to najviac v eurozóne. V priemere má slovenský spotrebiteľ na začiatku dňa v peňaženke 77 EUR v hotovosti (štvrtý od konca).¹⁵

Pokiaľ ide o právny stav v Slovenskej republike, podľa odseku 1 § 17 zákona NR SR č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov „je v Slovenskej republike [pri peňažných platbách v hotovosti, pozn. autora] zakázané bez zákonného dôvodu odmietnuť prijatie zákonných platidiel v ich nominálnej hodnote vrátane viazania prijatia zákonných platidiel na iný ako zákonný dôvod alebo iného obdobného narušovania obehu zákonných platidiel...“¹⁶. Z citovaného ustanovenia možno vyvodzovať, že na zákonnej úrovni existuje právna úprava, ktorá zakladá nemožnosť odmietnuť platbu v hotovosti. V zmysle odseku 1 § 45 citovaného

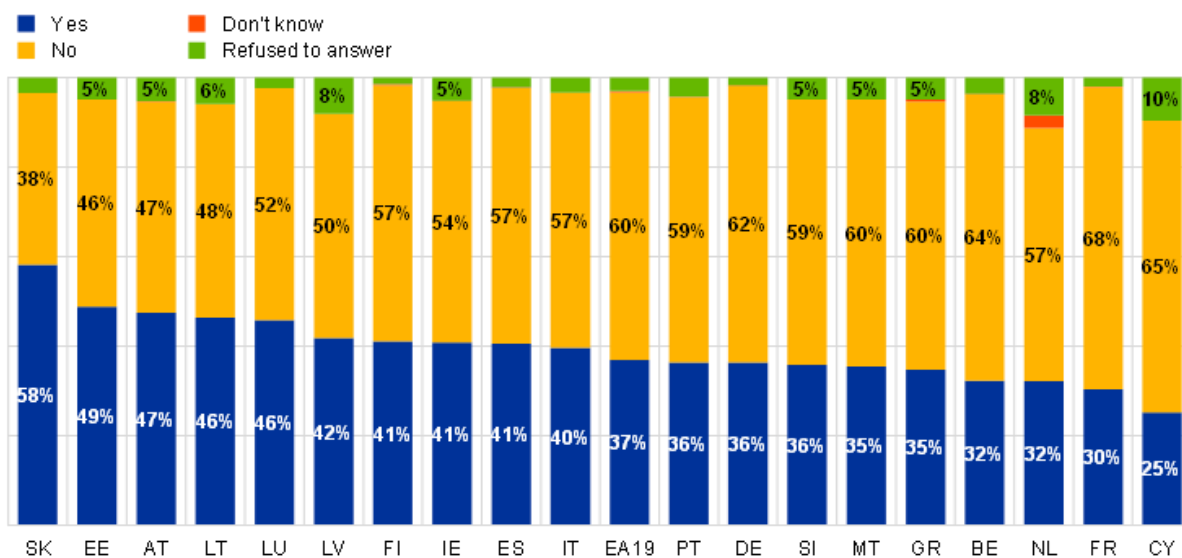
¹⁴ Use of cash by companies in the euro area. Frankfurt nad Mohanom: ECB, október 2022. Dostupné na: https://www.ecb.europa.eu/pub/pubbydate/2022/html/ecb.use_of_cash_companies_euro_area.06102022_2~2c3e7fba18.en.html. [cit. 13.03.2023].

¹⁵ Study on the payment attitudes of consumers in the euro area (SPACE), Frankfurt nad Mohanom: ECB, December 2022. Dostupné na: https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/space/html/ecb.spacereport202212~783ffdf46e.en.html. [cit. 13.03.2023].

¹⁶ § 17 odsek 1 zákona NR SR č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/566/20010701.html?ucinost=02.03.2023#paragraf-17a.odsek-1>. [cit. 02.03.2023].

zákona možno uložiť pokutu až do 30 000 EUR a pri opakovanom porušení až o 60 000 EUR.¹⁷ Taktiež možno uvažovať o aplikácii § 273 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.¹⁸

Obrázok č. 9 Podiel spotrebiteľov držiacej dodatočnú hotovostnú rezervu (2022)

Zdroj: Európska centrálna banka

¹⁷ § 45 odsek 1 zákona NR SR č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/566/20180901.html?ucinnost=06.03.2023#paragraf-45.odsek-1>. [cit. 06.03.2023].

¹⁸ § 273 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/#paragraf-273>. [cit. 06.03.2023].

2 Prehľad právnej úpravy vo vybraných štátoch

Pri vypracovaní štúdie boli použité okrem iného odpovede od partnerských parlamentov, ktoré poskytli v roku 2020 prostredníctvom internej/uzavretej databázy Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD).¹⁹ Nad rámec uvádzaných štátov prinášame stručné informácie o nasledujúcich krajinách.

Fínsko nemá legislatívu, ale v prípadoch, že je poskytovanie nejakej služby regulované zákonom (napríklad taxi služby alebo poštové služby), tak hotovosť musí byť prijatá. Výraznejšie, než povinnosť prijať hotovosť, garantuje Fínsko každému právo na bankový účet.²⁰

V Rakúsku nie je žiadna legislatíva zakotvujúca právo na platbu v hotovosti. V minulosti však boli tri pokusy uzákoníť právo na hotovosť: v roku 2016²¹, 2019²² a 2020²³. V súčasnosti je živé úsilie o iniciáciu referenda na predmetnú tému.²⁴

2.1 Česká republika

Podľa stanoviska Českej národnej banky k povinnosti obchodníkov prijať hotovosť²⁵ nesmú obchodníci v Českej republike odmietnuť prijať hotovosť (v českých korunách). Podľa paragrafu 16 odseku 1 zákona č. 6/1993 Zb. o Českej národnej banke v znení neskorších predpisov: „*Platné bankovky a mince vydané Českou národní bankou sú zákonným platidlom v ich nominálnej hodnote vo vzťahu k všetkým platbám uskutočneným na území Českej republiky.*“²⁶

Navyše zákon č. 136/2011 Zb. o obehú bankoviek a mincí v znení neskorších predpisov²⁷ stanovuje v § 5 ods. 1, že „každý je povinný prijať tuzemské bankovky a mince bez obmedzení“.

¹⁹ Európske centrum pre parlamentný výskum a vzdelávanie (ECPRD; interná databáza informácií) požiadavka č. 4538 Right to use cash. [cit. 08.03.2023].

²⁰ Tamže.

²¹ Tlač 1573/A. Dostupné na: https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXV/A/A_01573/index.shtml.

²² Tlač 870/A. Dostupné na: https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXVI/A/A_00870/index.shtml.

²³ Tlač 175/A. Dostupné na: https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXVII/A/A_00175/index.shtml. [všetky cit. 08.03.2023].

²⁴ Hotovostné platby: Horný limit NIE! Dostupné na: https://www.bmi.gv.at/411/Volksbegehren_der_XX_Gesetzgebungsperiode/BARGELD-Zahlung_Obergrenze_NEIN/start.aspx. [cit. 08.03.2023].

²⁵ K povinnosti obchodníkov prijať hotovosť. Dostupné na: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/casto-kladene-dotazy/galleries/stanoviska_a_odpovedi/pdf/k_povinnosti_akceptace_hotovosti_obchodniky.pdf. [cit. 27.02.2023].

²⁶ Paragraf 16 odsek 1 zákona č. 6/1993 Zb. o Českej národnej banke v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-6#p16-1>. [cit. 27.02.2023].

²⁷ Zákon č. 136/2011 Zb. o obehú bankoviek a mincí v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-136>. [cit. 27.02.2023].

V odseku 2 sú však stanovené situácie, kedy sú obchodníci oprávnení odmietnuť prijať platbu v hotovosti:

- ak ide o úverovú inštitúciu vykonávajúcu pokladničné operácie a ide o bankovky alebo mince vyhlásené Českou národnou bankou za neplatné a ak uplynula doba stanovená na základe zákona upravujúceho činnosť a postavenie Českej národnej banky, počas ktorej je povinná uskutočňovať ich výmenu (§ 5 odsek 2 písmeno a),
- ak ide o pamätné bankovky alebo mince, alebo ide o tuzemské bankovky alebo mince vyhlásené Českou národnou bankou za neplatné (§ 5 odsek 2 písmeno b),
- ak jedna platba zahŕňa viac ako 50 tuzemských mincí (§ 5 odsek 2 písmeno c),
- ak nie sú tuzemské mince alebo bankovky celé (§ 9 odsek 1 písmeno c),
- neštandardne poškodené tuzemské mince alebo bankovky (§ 9 odsek 2 písmeno c),

Obchodníci-fyzické osoby môžu odmietnuť:

- bežne poškodené bankovky alebo mince, ak nie sú celé (§ 9 odsek 1 písmeno d),
- ak existuje odôvodnené podozrenie, že bankovky alebo mince sú falšované (§ 12 odsek 1).

Hoci zákon o obehu bankoviek a mincí nestanovuje žiadne sankcie za neprijatie hotovosti, takéto konanie môže za určitých okolností splniť znaky trestného činu „*Ohrozenie obehu tuzemských peňazí*“ podľa § 239 ods. 2) písm. a) zákona č. 40/2009 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov²⁸. Obchodník zodpovedá za porušenie zákona aj v súkromnom práve. Ak je zákazník takýmto správaním poškodený, môže ho vymáhať súdnou cestou voči obchodníkovi.

Okrem vyššie uvedených prípadov vyplývajúcich zo zákona o obehu bankoviek a mincí je z pohľadu Českej národnej banky obchodník oprávnený neprijímať platby v hotovosti v prípade transakcií uskutočňovaných prostredníctvom komunikácie na diaľku (t. j. bez súčasnej fyzickej prítomnosti zmluvných strán, zvyčajne v prípade online obchodu).²⁹

Na druhej strane sú obchodníci povinní odmietnuť príjem hotovosti v prípade, že platba presiahne sumu 270 000 Kč (~ 11 436 EUR). Takáto platba sa musí vykonať prostredníctvom bezhotovostnej platby. Táto povinnosť vyplýva z § 4 zákona č. 254/2004 o obmedzeniach platieb v hotovosti v znení neskorších predpisov.³⁰

V Českej republike neexistuje úplná zhoda medzi ministerstvom financií a Českou národnou bankou, pokiaľ ide o právny výklad práva používať hotovosť. Podľa ministerstva financií si môžu obchodníci sami určiť, či prijímajú alebo neprijímajú hotovosť, ak o tom obchodník

²⁸ Paragraf 239 ods. 2) písm. a) zákona č. 40/2009 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p239>. [cit. 27.02.2023].

²⁹ K povinnosti obchodníkov prijať hotovosť. C. d.

³⁰ Paragraf 4 zákona č. 254/2004 Zb. o obmedzeniach platieb v hotovosti v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-254#p4>. [cit. 27.02.2023].

zákazníka vopred riadne informuje. Ministerstvo financií argumentuje zmluvnou slobodou obchodníkov, teda tým, že obchodníci by mali mať možnosť dohodnúť sa so zákazníkom na bezhotovostnom plnení. Česká národná banka tvrdí, že dohode medzi obchodníkom a spotrebiteľom nič nebráni. Ak však zákazník na tom trvá, musí byť vždy schopný platiť v hotovosti – až na uvedené výnimky. Ministerstvo financií v rozpore s tým tvrdí, že ak sa obchodník a spotrebiteľ vopred nedohodnú na spôsobe platby, tovar alebo služby sa nemôžu predať. O týchto rozdieloch vo výklade práva môže rozhodnúť iba súd, o danej otázke však žiadny súd doteraz nerozhodoval.³¹

V máji 2020 skupina poslancov predložila návrh zákona, ktorého cieľom bola zmena Ústavy Českej republiky a Listiny základných práv a slobôd s cieľom zabezpečiť právo každej osoby na zaplatenie jej peňažných dlhov v hotovosti (pozri tlač č. 877³²). Návrh zákona nebol v Poslaneckej snemovni prerokovaný pre ukončenie volebného obdobia³³.

Ďalší návrh bol predložený v júli 2022. Senát návrh zamietol.³⁴ Zaujímavosťou je, že k danej problematike sa konal seminár na pôde parlamentu ČR.³⁵

Problematikou platieb v hotovosti sa zaoberala aj Rady vlády ČR pre ľudské práva. Dňa 12. februára 2021 prijala Pracovná skupina pre ochranu práv starších osôb podnet Rady vlády ČR pre ľudské práva na zmenu určitých zákonov s cieľom zaviesť sankcie za porušovanie povinnosti prijať platbu v hotovosti.³⁶ Rokovala o predmetnom podnete na svojom zasadnutí 22. apríla 2021.³⁷

³¹ Hotovosť neberieme, iba karty. Obchodníci chcú jasnejší zákon. Peníze.cz. Dostupné na: <https://www.penize.cz/debetni-karty/409973-hotovost-nebereme-jenom-karty-obchodnici-chteji-jasnejsi-zakon>; V pražskom trhovisku Manifesto odmietajú hotovosť. Úrady sa nezhodnú, či je to legálne alebo nie. Finanční a ekonomické informácie. Dostupné na: <https://faei.cz/v-prazskem-trzisti-manifesto-odmitaji-hotovost-urady-se-neshodnou-zdaje-to-legalni-nebo-ne/>; Dôvodová správa k návrhu zákona poslanca Václava Klauza a Zuzany Majerovej Zahradníkovéj na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Listina základných práv a slobôd a Ústava Českej republiky. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=177085>. [cit. 27.02.2023].

³² Tlač 877. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=877&CT1=0>. [cit. 27.02.2023].

³³ Tlač 877. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=877>. [cit. 27.02.2023].

³⁴ Senátna tlač 277. Dostupné na: <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/historie?O=13&action=detail&value=4963>. [cit. 02.03.2023].

³⁵ Záznam je dostupný tu: https://www.youtube.com/watch?v=btTZA1N3onQ&ab_channel=JitkaChal%C3%A1nkov%C3%A1. [cit. 02.03.2023].

³⁶ Podnet Pracovnej skupiny pre ochranu práv starších osôb Rady vlády ČR pre ľudské práva. Dostupné na: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/vybory/Pro_zakladni_prava_a_predchazeni_diskriminaci/ps_st_arsi_osoby/Podnet_bezhotovostni-platby_navrh-zmeny-zakona.pdf. [cit. 02.03.2023].

³⁷ Zasadnutie Rady dňa 22. apríla 2021. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rlp/cinnost-rady/zasedani-rady/jednani-rady-dne-22--dubna-2021-190805/>. [cit. 02.03.2023].

2.2 Estónska republika

Právo na platbu v hotovosti je zakotvené v zákone o prijatí eura. Podľa ods. 1 a 2 § 2 zákona o prijatí eura³⁸ sú estónska národná banka (*Eesti Pank*) a úverové inštitúcie pôsobiace v Estónsku povinné prijať euromince a bankovky bez obmedzení a iné osoby sú povinné prijať do 50 platných euromincí bez ohľadu na ich hodnotu a bankovky bez obmedzení, pokiaľ nie je dohodnutá iná metóda platby.

V súvislosti s pobočkami bánk existuje v praxi veľa bezhotovostných pobočiek, keď sa manipulácia s hotovosťou presunula z pobočiek bánk do bankomatov, pretože je to lacnejšie. Pobočky bánk tak primárne slúžia na poradné služby pre klientov.³⁹

Podľa odseku 1 § 91 zákona o záväzkoch môžu byť peňažné záväzky plniť hotovostne alebo iným spôsobom, na ktorom sa strany dohodnú.⁴⁰

2.3 Grécka republika

V Grécku k roku 2019 neexistovali žiadne osobitné pravidlá týkajúce sa práva používať hotovosť.⁴¹ Existuje však niekoľko obmedzení a niekoľko návrhov ministerstva financií, ktoré zásadne ovplyvňujú všetky transakcie. Od prepuknutia krízy v roku 2010, ktorú spôsobil neefektívny výber daní a neudržateľne štedrý sociálny systém, Grécko uskutočnilo niekoľko reforiem. Dotkli sa aj platieb v hotovosti. Problémom bolo dovtedajšie nepriznávanie zárobku, ktorý sa vyplácal v hotovosti. Dokopy 33 % samostatne zárobkovo činných osôb sa podieľalo na daňových príjmoch len 4 %. Pri zárobku do 12 000 EUR sa neplatila takmer žiadna daň. Grécko patrilo aj medzi štáty, kde sa vyplácala značná časť výplaty v hotovosti – konkrétne až 11 % pracujúceho obyvateľstva dostáva aspoň štvrtinu výplaty v hotovosti.⁴² Boli zavedené 3 príjmové kategórie obyvateľstva s odlišnými minimálnymi podielmi elektronických transakcií, na ktoré sa vzťahoval daňový benefit. Pri motivačnej politike daňových úľav pomohlo aj vykazovanie bločkov, v roku 2017 sa zaviedlo odpočítavanie pri online platbe. Zároveň Grécko zaviedlo limit na hotovostné transakcie v sume 500 EUR.⁴³

³⁸ Zákon o prijatí eura. Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122010022?leiaKehtiv>. [cit. 07.03.2023].

³⁹ Európske centrum pre parlamentný výskum a vzdelávanie (ECPRD; interná databáza informácií) požiadavka č. 4538 Right to use cash. [cit. 03.11.2020].

⁴⁰ Zákon o záväzkoch. Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/111062013009?leiaKehtiv>. [cit. 07.03.2023].

⁴¹ ECPRD požiadavka č. 4538 Right to use cash, tamže.

⁴² TASR, Grécku pomôže, ak zlepší výber daní, 2010. Dostupné na: <https://index.sme.sk/c/5648686/grecku-pomoze-ak-zlepsi-vyber-dani.html>. [cit. 08.03.2023].

⁴³ Nicolaides, Income Tax Incentives for Electronic Payments: Evidence from Greece's Electronic Consumption Tax Discount, 2021, Dostupné na: https://tarc.exeter.ac.uk/media/universityofexeter/businessschool/documents/centres/tarc/events/seminars/Nicolaides_ECTD_300921.pdf. [cit. 08.03.2023].

2.4 Nemecká spolková republika

V Nemecku je právo na platbu v hotovosti zaručené základným právom na „informačné sebaurčenie“ (článok 2 ods. 1 v spojení s článkom 1 ods. 1 základného zákona, nem. *informationelle Selbstbestimmung*), ako aj všeobecnou slobodou konania (článok 2 ods. 1 základného zákona).⁴⁴

Právny úprava upravujúca používanie hotovosti sa nachádza v druhej vete odseku 1 paragrafu 14 zákona o Nemeckej spolkovej banke (BBankG). Uvádza sa v ňom: „Bankovky denominované v eurách sú jediným neobmedzeným zákonným platidlom.“⁴⁵ Tento štatút vychádza z článku 128 ods. 1 vety 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Výsledkom je, že každý príjemca platby je povinný prijať eurobankovky ako riadne plnenie peňažného záväzku (tzv. povinné prijatie). Pozri aj kapitolu 3.3.

Z odseku 1 paragrafu 3 zákona o minciach (MünzG) však vyplýva, že nikto nie je povinný prijať pamätné euromince v hodnote vyššej ako 200 EUR v rámci jednej platby. Ak sa v eurominciach aj v pamätných eurominciach uskutoční jednotná platba, nikto nie je povinný prijať viac ako 50 mincí; to platí aj v prípade, že celková suma klesne pod 200 EUR.⁴⁶

V novembri 2019 poslanecký klub „Alternatíva pre Nemecko“ (nem. *Alternative für Deutschland*, AfD) predstavil návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa základný zákon s cieľom ochrany práva na platbu v hotovosti (tlač 19/14761⁴⁷). Návrh nebol prijatý.

2.5 Spojené štáty americké

Na federálnej úrovni nie je žiadna legislatíva, ktorá by upravovala právo na platbu v hotovosti.⁴⁸ V legislatívnom konaní sa však už vyskytli návrhy zákonov⁴⁹, ktoré by predmetnú problematiku upravili.

⁴⁴ Európske centrum pre parlamentný výskum a vzdelávanie (ECPRD; interná databáza informácií) požiadavka č. 4538 Right to use cash. [cit. 28.10.2020] a Krátka informácia. Používanie hotovosti v Nemecku – legislatíva a iniciatívy. Dostupné na: <https://www.bundestag.de/resource/blob/811390/50314e855ea6baba97204e02ad4d4d01/WD-4-117-20-pdf-data.pdf>. [cit. 07.03.2023].

⁴⁵ Paragraf 14 ods. 1 druhá veta zákona o Nemeckej spolkovej banke. Dostupné na: https://www.gesetze-im-internet.de/bbankg/_14.html. [cit. 07.03.2023].

⁴⁶ Paragraf 3 ods. 1 zákona o minciach. Dostupné na: http://www.gesetze-im-internet.de/m_nzg_2002/_3.html. [cit. 07.03.2023].

⁴⁷ Dostupné na: <https://dserver.bundestag.de/btd/19/147/1914761.pdf>. [cit. 03.03.2023].

⁴⁸ Je pre podnik v USA legálne odmietnuť hotovosť ako spôsob platby? Dostupné na: https://www.federalreserve.gov/faqs/currency_12772.htm. [cit. 07.03.2023].

⁴⁹ Dostupné na: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/2630>, <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/2650> a <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/4395/text>. [cit. 07.03.2023].

Hoci na federálnej úrovni nebolo právo na platbu v hotovosti zakotvené v legislatíve, na úrovni štátov a miestnej úrovni sa tak už stalo. Najdlhšie je zakotvené v štáte Massachusetts⁵⁰, už od roku 1978⁵¹. Ďalšími štátmi sú New Jersey⁵² a Rhode Island⁵³, v ktorých bolo zavedené v roku 2019, Colorado⁵⁴, Connecticut⁵⁵ a Delaware (účinné od 7. apríla 2023)⁵⁶. Návrhy sa objavili aj v mnohých štátoch⁵⁷, napríklad Alabama⁵⁸, Oregon⁵⁹, Kalifornia⁶⁰, Idaho⁶¹, Illinois⁶², Mississippi⁶³ a Severná Dakota⁶⁴. Právo na platbu v hotovosti uzákonili aj v mestách, napríklad vo Filadelfii⁶⁵, San Franciscu⁶⁶, Berkeley⁶⁷, New Yorku⁶⁸ v roku 2020. Návrh bol viackrát podaný aj vo Washingtone, D.C., ale k prijatiu došlo až v roku 2020⁶⁹. Predložený bol návrh aj v Chicagu⁷⁰, ale nebol prijatý. V Arizone sa o návrhu rokuje⁷¹.

Je potrebné uviesť, že jednotlivé ustanovenia sa od seba v predmetných štátoch v rôznej miere odlišujú, najmä pokiaľ ide o rozsah, výnimky a vymáhanie.

⁵⁰ Dostupné na: <https://malegislature.gov/laws/generallaws/partiii/titleiv/chapter255d/section10a>. [všetky zdroje tu cit. 08.03.2023].

⁵¹ USA zvažujú legislatívu o povinnom prijímaní hotovosti. Dostupné na: <https://cassessentials.org/us-considers-legislation-on-mandatory-acceptance-of-cash/>.

⁵² Kapitola 56:8-2.33. Dostupné na: <https://lis.njleg.state.nj.us/nxt/gateway.dll?f=templates&fn=default.htm&vid=Publish:10.1048/Enu>.

⁵³ Dostupné na: <http://webserver.rilin.state.ri.us/Statutes/TITLE6/6-13.1/6-13.1-30.HTM>.

⁵⁴ Dostupné na: <https://law.justia.com/codes/colorado/2021/title-11/article-61/section-11-61-102/>.

⁵⁵ Dostupné na: https://www.cga.ct.gov/current/pub/chap_420l.htm#sec_21a-434.

⁵⁶ Dostupné na: <https://delcode.delaware.gov/title6/c025h/index.html#:~:text=%C2%A7%202503H.,for%20consumer%20goods%20or%20services>.

⁵⁷ Prehľad z roku 2021. Dostupné na: <https://legislature.maine.gov/testimony/resources/IDEA20210413Dillingham132629669958404895.pdf>.

⁵⁸ Dostupné na: <https://fastdemocracy.com/bill-search/al/2021rs/bills/ALB00011582/>.

⁵⁹ Dostupné na: <https://legiscan.com/OR/bill/SB716/2019>.

⁶⁰ Dostupné na: https://leginfo.ca.gov/faces/billTextClient.xhtml?bill_id=201920200SB926.

⁶¹ Dostupné na: <https://legislature.idaho.gov/sessioninfo/2021/legislation/H0256/>.

⁶² Dostupné na: <https://www.ilga.gov/legislation/BillStatus.asp?DocNum=5255&GAID=15&DocTypeID=HB&LegId=125736&SessionID=108&GA=101>.

⁶³ Dostupné na: <http://billstatus.ls.state.ms.us/documents/2021/html/SB/2200-2299/SB2266IN.htm>.

⁶⁴ Dostupné na: <https://legiscan.com/ND/bill/HB1299/2021>.

⁶⁵ Dostupné na: https://codelibrary.amlegal.com/codes/philadelphia/latest/philadelphia_pa/0-0-0-278818.

⁶⁶ Dostupné na: https://codelibrary.amlegal.com/codes/san_francisco/latest/sf_police/0-0-0-51315.

⁶⁷ Dostupné na: <https://berkeley.municipal.codes/BMC/9.50>.

⁶⁸ Dostupné na: <https://codelibrary.amlegal.com/codes/newyorkcity/latest/NYCadmin/0-0-0-114885>.

⁶⁹ Dostupné na: <https://code.dccouncil.gov/us/dc/council/laws/23-187>.

⁷⁰ Dostupné na: <https://chicago.legistar.com/LegislationDetail.aspx?ID=3184725&GUID=06C6F98D-8311-4DA2-93E2-D8E75B84D737&Options=Advanced&Search>.

⁷¹ Dostupné na: <https://legiscan.com/AZ/bill/HB2555/2023>.

3 Situácia v Európskej únii

3.1 Európska komisia

Pokiaľ ide o otázku hotovosti na úrovni Európskej únie, možno tu hovoriť najmä o problematike legalizácie výnosov z trestnej činnosti, daňových únikoch a financovaní terorizmu. S tým súvisí najmä snaha stanovovať limity používania hotovosti.

Európska komisia v závere svojej správy Európskemu parlamentu a Rade o obmedzení platieb v hotovosti z roku 2018 konštatuje, že *„obmedzenia platieb v hotovosti sú citlivou otázkou pre európskych občanov a že mnohí z nich vnímajú možnosť platiť v hotovosti ako základnú slobodu, ktorá by sa nemala neprimerane obmedzovať.“*⁷² Vyplýva to z prieskumu, ktorý bol na predmetný účel vypracovaný pre Európsku komisiu.⁷³

Európska komisia vydala v roku 2010 odporúčanie týkajúce sa používania eurových bankoviek a mincí.⁷⁴ Zaujímavý je najmä bod 1 písmeno a), kde sa uvádza, že *„veriteľ nemôže odmietnuť eurobankovky a euromince, pokiaľ sa strany nedohodli na iných platobných prostriedkoch.“* Ďalším bodom je bod 2 *„Prijímanie platieb v eurobankovkách a eurominciach v maloobchodných transakciách“*, kde sa uvádza: *„Prijímanie eurobankoviek a euromincí ako platobného prostriedku v maloobchodných transakciách by malo byť pravidlom. Odmietnutie by malo byť možné, iba ak je to odôvodnené dôvodmi súvisiacimi so „zásadou dobrej viery“ (napríklad maloobchodník nemá k dispozícii žiadny výdavok).“* Odporúčania sú však podľa článku 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie nezáväzné.

3.2 Európska centrálna banka

Téme využívania hotovosti sa venuje aj Európska centrálna banka (ďalej ako „EBC“). Ide najmä o štúdie týkajúce sa využívania hotovosti spotrebiteľmi a podnikmi. Taktiež sa ECB tejto problematike venuje vo svojich stanoviskách.

ECB zaujímala stanovisko z vlastnej iniciatívy k zákonu, ktorý bol schválený v španielskom parlamente, a zaoberal sa bojom proti finančným podvodom. Jednou z podstatných náležitostí, ku ktorej sa vyjadrovala ECB, bolo *„zníženie limitu hotovostných platieb pri transakciách, pri ktorých niektorá zo strán koná v rámci odbornej alebo obchodnej činnosti, na*

⁷² Bod 8 správy Európskej komisie Európskemu parlamentu a Rade o obmedzení platieb v hotovosti. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0483&from=EN>. [cit. 09.03.2023].

⁷³ Štúdia o iniciatíve EÚ na obmedzenie platieb v hotovosti. Dostupné na: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2018-06/final_report_study_on_an_eu_initiative_ecorys_180206.pdf. [cit. 09.03.2023].

⁷⁴ Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010H0191&from=EN>. [cit. 13.03.2023].

1 000 EUR“. Takéto zníženie je podľa ECB neprimerané a „bude mať nepriaznivý a nežiaduci vplyv na štatút eurobankoviek ako zákonného platidla. Okrem toho tento limit platieb v hotovosti výrazne znižuje možnosť platiteľov používať eurobankovky a slobodu občanov vybrať si spôsob platby.“⁷⁵ V bode 2.10 stanoviska ECB upozorňuje, že hotovosť je dôležitá pre určité časti spoločnosti, ktoré preferujú jej používanie, pretože je široko prijímaná, rýchla a platcom uľahčuje kontrolu výdavkov. Taktiež nie je podmienená žiadnym poplatkom, je nezávislá od technológií a ich fungovania; hotovosť nevyžaduje dodatočné výdavky.⁷⁶

Na druhej strane sa ECB na návrh nemeckého ministerstva financií zoberala návrhom zákona, ktorý má umožniť účinnejšie vymáhanie sankcií. Zákaz platieb v hotovosti pri kúpe nehnuteľnosti, ktorej cena prevyšuje 10 000 EUR, by považovala ECB za primeraný.⁷⁷ Bol by v súlade s názorom ECB vysloveným v predchádzajúcich stanoviskách, keď bol limit stanovený na 3 000 EUR⁷⁸, respektíve 2 700 EUR⁷⁹, za daných okolností považovaný za primeraný. ECB tak hodnotí každú situáciu osobitne, najmä dostupnosť iných platobných spôsobov než je hotovosť, s prihliadnutím na ktoré osoby a na aké situácie sa obmedzenie vzťahuje.

3.3 Súdny dvor Európskej únie

Súdny dvor Európskej únie (ďalej len ako „SDEÚ“) sa zaoberal otázkou, či ustanovenia o eure ako zákonom platidle zakladajú povinnosť prijať plnenie v hotovosti bez výnimky. Ide o spojené veci C-422/19 a C-423/19⁸⁰. Páni Dietrich a Häring (ďalej len ako „žalobcovia“) navrhli verejnoprávnemu vysielateľovi v spolkovej krajine Hesensko, aby platili úhradu za vysielanie v hotovosti. Predmetný návrh bol odmietnutý s odkazom na štatút o spôsoboch platby, ktorý stanovuje nemožnosť úhrady v hotovosti. Platba musí byť zaplatená prostredníctvom inkasa, bežného bankového prevodu alebo trvalého platobného príkazu. Žalobcom boli vystavené platobné výmery (nedoplatky a aj úroky z omeškania).⁸¹ Žalobcovia

⁷⁵ Bod 3.5 stanoviska ECB o obmedzení hotovostných platieb z 15. marca 2022 (CON/2022/9). Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022AB0009>. [cit. 14.03.2023].

⁷⁶ Bod 2.10 stanoviska ECB o obmedzení hotovostných platieb z 15. marca 2022 (CON/2022/9). Tamže.

⁷⁷ Bod 2.11 stanoviska ECB zákaze platieb v hotovosti pri transakciách s nehnuteľnosťami a o prezumpcii nespoľahlivosti osôb dotknutých režimom restriktívnych opatrení Únie z 5. decembra 2022 (CON/2022/43). Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022AB0043>. [cit. 14.03.2023].

⁷⁸ Najmä body 2.5 a 2.6 stanoviska o obmedzení platieb v hotovosti z 30. decembra 2019 (CON/2019/46). Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019AB0046&from=EN>. [cit. 14.03.2023].

⁷⁹ Najmä bod 2.10 stanoviska o obmedzení platieb v hotovosti z 11. decembra 2020 (CON/2020/33). Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020AB0033&from=EN>. [cit. 14.03.2023].

⁸⁰ Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 26. januára 2021 v spojených veciach C-422/19 a C-423/19. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=236962&pageIndex=0&doclang=SK&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=618560>. [cit. 14.03.2023].

⁸¹ Body 15 a 16 rozsudku. Tamže.

napadli platobné výmery na súde a využitím opravných prostriedkov sa prípad dostal až na nemecký Spolkový správny súd (nem. *Bundesverwaltungsgericht*), ktorý sa obrátil na SDEÚ s tromi prejudiciálnymi otázkami:

„1. Bráni výlučná právomoc, ktorú má Únia podľa článku 2 ods. 1 v spojení s článkom 3 ods. 1 písm. c) ZFEÚ v oblasti menovej politiky vo vzťahu k tým členským štátom, ktorých menou je euro, právnemu aktu jedného z týchto členských štátov, ktorým sa stanovuje povinnosť verejných orgánov členského štátu akceptovať eurobankovky pri plnení peňažných povinností uložených verejnou mocou?

2. Obsahuje postavenie eurobankoviek ako zákonného platidla, stanovené v článku 128 ods. 1 tretej vety ZFEÚ, v článku 16 ods. 1 tretej vety Protokolu [o ESCB a ECB], ako aj v článku 10 druhej vety nariadenia [č. 974/98], zákaz vzťahujúci sa na verejné orgány členského štátu odmietnuť splnenie peňažnej povinnosti uloženej verejnou mocou takýmito bankovkami, alebo ponecháva právo Únie priestor pre ustanovenia, ktoré vo vzťahu k určitým peňažným povinnostiam uloženým verejnou mocou vylučujú platbu v eurobankovkách?

3. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku a zápornej odpovede na druhú otázku, možno uplatniť právny akt členského štátu, ktorého menou je euro, prijatý v oblasti výlučnej právomoci Únie týkajúci sa menovej politiky, pokiaľ a dovtedy, kým Únia nevykonala svoju výlučnú právomoc?“⁸²

Pre náš materiál je podstatná druhá otázka, preto k prvej a tretej uvádzame iba záverečné konštatovanie SDEÚ: „... že článok 2 ods. 1 ZFEÚ v spojení s článkom 3 ods. 1 písm. c), článkom 128 ods. 1 a článkom 133 ZFEÚ, ako aj s článkom 16 prvým odsekom treťou vetou Protokolu o ESCB a ECB sa má vykladať v tom zmysle, že bez ohľadu na **akýkoľvek výkon výlučnej právomoci** Úniou v oblasti menovej politiky pre členské štáty, ktorých menou je euro, **bráni tomu, aby členský štát prijal ustanovenie, ktoré vzhľadom na svoj cieľ a obsah vymedzuje právny režim eurobankoviek ako zákonného platidla. Nebráni však tomu, aby členský štát prijal v rámci výkonu vlastnej právomoci, akou je organizácia jeho verejnej správy, ustanovenie, ktoré uvedenej správe ukladá povinnosť akceptovať platbu v hotovosti peňažných záväzkov, ktoré ukladá.**“⁸³

Postavenie eurobankoviek ako zákonného platidla je obsiahnuté v:

- tretej vete odseku 1 článku 128 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,
- tretej vete odseku 1 článku 16 Protokolu o štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banke a
- druhej vete článku 10 nariadenia č. 974/98 o zavedení eura.⁸⁴

Pokiaľ ide o výklad predmetných ustanovení, tak SDEÚ poukazuje na odôvodnenie 19 nariadenia č. 974/98, ktoré uvádza, že obmedzenia platieb euromincami alebo eurobankovkami „...z verejných dôvodov, nie sú nezlučiteľné s postavením zákonného platidla eurobankoviek a euromincí za predpokladu, že existujú iné zákonné prostriedky na vyrovnávanie peňažných pohľadávok.“ A hoci nie je odôvodnenie právne záväzné, je dôležitým výkladovým

⁸² Bod 28 rozsudku. Tamže.

⁸³ Bod 58 rozsudku. Tamže.

⁸⁴ Bod 61 rozsudku. Tamže.

nástrojom.⁸⁵ SDEÚ tak konštatuje, „že *jednak postavenie zákonného platidla týchto bankoviek a mincí v zásade znamená povinnosť akceptovať uvedené bankovky a mince, a jednak, že členské štáty môžu v zásade túto povinnosť obmedziť s ohľadom na dôvody verejného záujmu*⁸⁶“. Obmedzenia však musia byť primerané sledovanému verejnému záujmu (proporcionalita).⁸⁷

V predmetnom prípade SDEÚ pri otázke proporcionality konštatuje, že „*je skutočne vo verejnom záujme, aby peňažné dlhy voči verejným orgánom mohli byť platené spôsobom, ktorý im nespôsobí neprimerané náklady brániace týmto orgánom zabezpečovať poskytovanie služieb pri čo najnižších nákladoch*.“ Ak je počet platiteľov vysoký (verejnoprávny vysielateľ v Hesensku má približne 46 miliónov platiteľov), môže ísť o dôvod na obmedzenie platieb v hotovosti.⁸⁸ Posúdenie je však na vnútroštátnom súde, „*najmä vzhľadom na skutočnosť, že alternatívne zákonné spôsoby na platenie úhrady za rozhlasové a televízne vysielanie nemusia byť ľahko dostupné pre všetky osoby, ktoré ju platia, čo by znamenalo, že pre osoby, ktoré nemajú prístup k týmto prostriedkom, treba stanoviť možnosť platiť v hotovosti*.“⁸⁹

3.4 Európske spotrebiteľské združenie

Európske spotrebiteľské združenie (ESZ alebo aj BEUC z fr. *Bureau Européen des Unions de Consommateurs*) je zastrešujúcou organizáciou pre 44 nezávislých spotrebiteľských organizácií z 32 krajín⁹⁰. Hlavnou úlohou ESZ je zastupovať spotrebiteľské organizácie pred inštitúciami EÚ a obhajovať záujmy európskych spotrebiteľov.⁹¹ V téme práva na hotovosť vydala ESZ stanovisko s názvom „V hotovosti verzus bezhotovostne: Spotrebiteľia potrebujú právo používať hotovosť“⁹².

ESZ uvádza, že: „[s]potrebiteľia by mali mať právo zvoliť si, ako za niečo zaplatia. Každý spôsob platby má svoje výhody v závislosti od potrieb a preferencií spotrebiteľa. Hotovosť má niekoľko vlastností, ktorým sa elektronické platobné služby nemôžu vyrovnáť: zaručuje súkromie spotrebiteľa. Zaisťuje tiež finančné začlenenie ľudí, ktorí nemajú bankový účet. Je tiež nezávislá od výpadkov energie alebo od zlyhaní informačných technológií. Nakoniec prispieva ku konkurencieschopnejšiemu trhu

⁸⁵ Body 63 a 64 rozsudku. Tamže.

⁸⁶ „Dôvody verejného záujmu“ uvedené v rozsudku a „verejné dôvody“ uvedené v odôvodnení 19 nariadenia č. 974/98 označujú to isté. Odchýlka vznikla z pri preklade. Rôzne jazykové verzie sa jemne líšia. K jazykovým rozdielom pozri body 65 a 66 rozsudku.

⁸⁷ Body 67 a 68 rozsudku. Tamže.

⁸⁸ Body 72 až 74 rozsudku. Tamže.

⁸⁹ Bod 77 rozsudku. Tamže.

⁹⁰ Zástupcom za Slovenskú republiku je Združenie slovenských spotrebiteľov. Dostupné na: <http://www.zss.sk/o-nas/>. [cit. 10.03.2023].

⁹¹ Kto sme. Dostupné na: <https://www.beuc.eu/about-beuc/who-we-are>. [cit. 10.03.2023].

⁹² Allix, J., Alijev F.: V hotovosti verzus bezhotovostne: Spotrebiteľia potrebujú právo používať hotovosť. Dostupné na: https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-052_cash_versus_cashless.pdf. [cit. 10.03.2023].

maloobchodných platieb tým, že bráni ovládnutiu trhu niekoľkými spoločnosťami zaoberajúcimi sa platobnými kartami. Hotovosť je potrebné chrániť.“⁹³

ESZ dáva nasledujúce odporúčania: hotovosť je verejný statok, ktorý si vyžaduje verejné opatrenia na zabezpečenie svojej ďalšej existencie popri elektronických a inovatívnych platobných možnostiach. EÚ by mala zabezpečiť, aby:

- všetci fyzickí obchodníci boli povinní prijímať platby v hotovosti a hotovosť sa stala zákonným platidlom EÚ. Hotovosť je jediným platobným prostriedkom na ochranu súkromia a zabezpečenie sociálneho začlenenia. Toto všeobecné pravidlo by sa malo prispôbiť rôznym situáciám, napríklad, keď je hodnota bankovky neprimeraná hodnote nákupu;
- prístup spotrebiteľa k hotovosti bol bezplatný, prinajmenšom pri použití siete bankomatov jeho banky. Spotrebitelia by navyše mali mať právo na niekoľko bezplatných výberov mesačne v bankomatoch iných bánk. Krajiny, v ktorých sú poplatky za výber z bankomatu v súčasnosti zakázané, by si tento zákaz mali ponechať;
- existovala minimálna dostupnosť a vyvážené geografické rozloženie bankomatov v rámci každého členského štátu v celej EÚ;
- sa propagoval „výber hotovosti v obchodoch“ ako doplnková možnosť k použitiu bankomatov.⁹⁴

V roku 2018 požiadal ESZ ako člen Euro Retail Payments Board (ERPB) o vytvorenie pracovnej skupiny pre prístup k hotovosti na úrovni EÚ. Tento návrh bol zahrnutý do pracovného programu ERPB na roky 2019 – 2020, ale práce sa ešte nezačali. Žiadajú preto ECB, aby tejto pracovnej skupine prisúdila vysokú prioritu.⁹⁵

ESZ argumentuje, že bezhotovostná spoločnosť ide proti záujmom spotrebiteľa najmä z dôvodov digitálneho a sociálneho vylúčenia. Pri digitálnom vylúčení ide najmä o osoby, ktoré nepoužívajú alebo nemajú prístup k internetu, prípadne sa necítia dostatočne zručné na používanie internetového bankovníctva. Sociálne vylúčenie sa týka najmä osôb, ktoré nemajú bankový účet.⁹⁶ Podľa najnovších údajov z roku 2021 nemalo prístup k bankovým účtom vyše 13 miliónov občanov členských štátov EÚ (3,6% v porovnaní s 8,2% v roku 2017).⁹⁷

Ďalším argumentom je ochrana súkromia. Keďže sú bezhotovostné platby vykonávané elektronicky, tak sa dajú aj vystopovať. Vďaka informáciám o transakciách sa dajú teoreticky

---

⁹³ Tamže, s. 1.

⁹⁴ Tamže, s. 3.

⁹⁵ Tamže.

⁹⁶ Tamže, s. 13 a 14.

⁹⁷ Dostupné na: <https://www.wsbi-esbg.org/number-of-unbanked-adult-eu-citizens-more-than-halved-in-the-last-four-years/>. [cit. 10.03.2023].

zistiť mnohé informácie o osobnom živote osoby, na ktoré sa bežne nemožno pýtať (politické názory, náboženské presvedčenie, sexuálna orientácia, zdravotný stav).⁹⁸

Argumentom je aj konkurencia medzi „verejnými peniazmi“ (hotovosť vydaná centrálnou bankou) a „súkromnými peniazmi“ (elektronické platobné systémy poskytované súkromnými spoločnosťami). Vzájomný súboj sa odohráva na dvoch úrovniach: dostupnosť hotovosti a prijímanie hotovosti. So zatváraním pobočiek bánk a bankomatov sa zhoršuje dostupnosť hotovosti pre spotrebiteľov. Dodatočným problémom sú aj poplatky za výber hotovosti. V posledných rokoch vidieť rastúci trend odmietania hotovosti pri platbách. V konečnom dôsledku by odklon od hotovosti znamenal, že bezhotovostný styk by bol ovládaný duopolom Visa a MasterCard. Obe tieto spoločnosti sídlia v Spojených štátoch amerických, čo môže predstavovať potencionálne riziko.⁹⁹

Posledný argument poukazuje na riziká výpadkov a kybernetické hrozby. Stanovisko poukazuje na viaceré výpadky pri bezhotovostných platbách. To je uvádzané ako dôvod, pre ktorý by mala hotovosť pretrvať.¹⁰⁰

---

⁹⁸ Allix, J., Alijev F.: V hotovosti verus bezhotovostne: Spotrebiteľia potrebujú právo používať hotovosť, s. 14. Dostupné na: https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-052_cash_versus_cashless.pdf. [cit. 10.03.2023].

⁹⁹ Tamže, s. 14 a 15.

¹⁰⁰ Tamže, s. 16.

4 Záver

Z výskumu vyplýva, že otázka používania hotovosti sa stáva veľmi aktuálnou. Ide najmä o Spojené štáty americké, ale aj Rakúsko a Nemecko. V týchto štátoch sa objavila snaha zákonom zaistiť právo na platbu v hotovosti. V prípade Spojených štátov amerických sa to aj na úrovni jednotlivých štátov alebo miest podarilo. V posledných dvoch až troch rokoch sledujeme nárast pokusov o uzákonenie povinnosti akceptovať platby v hotovosti. Ostatné štáty vychádzajú z myšlienky, že existuje povinnosť prijať zákonné platidlo, ak je ponúknuté (napr. Česká republika, Poľsko, Dánsko ale aj Nemecko).

Osobitným príkladom je Fínsko, kde sa pozornosť nesústreďuje na dostupnosť platby v hotovosti, ale sústreďuje sa na dostupnosť, respektíve vlastníctvo, bankových účtov. Základný bankový produkt existuje aj v Slovenskej republike, vďaka prijatiu zákona č. 234/2012 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zaujímavé sú však aj dôvody predkladania legislatívy zakotvujúcej právo na platbu v hotovosti. V Spojených štátoch amerických dominuje najmä sociálna otázka – začlenenie osôb bez bankového účtu do hospodárskeho života. Naopak, v Rakúsku a Nemecku dominuje najmä snaha chrániť súkromie. Tento rozdiel je jednoducho vysvetliteľný. Podľa prieskumu nemá bankový účet v Rakúsku 0,63 % domácností a v Nemecku 0,96 %. Naopak v Spojených štátoch amerických ide až o 7,54 % domácností.¹⁰¹ Predmetné údaje sú z roku 2017. Novšie údaje z roku 2021 ukazujú pokles na 4,5 %, čo však predstavuje stále značný rozdiel v porovnaní s Rakúskom a Nemeckom.¹⁰²

V prípade Slovenskej republiky sme zaznamenali (podľa prieskumov) nárast vlastníctva bankových účtov v celej populácii medzi rokmi 2017 až 2021. Avšak stále existujú skupiny obyvateľstva, ktoré by mohli byť zásadný spôsobom postihnuté obmedzovaním hotovosti. Zaujímavosťou je, že podľa štúdie ECB využívajú slovenskí spotrebitelia hotovosť porovnateľne s priemerom eurozóny. Pokiaľ ide o dôležitosť hotovosti ako platobného nástroja, tak je pre slovenských spotrebiteľov, spoločne s Holandskom, najnižšia v eurozóne. Pomerne zaujímavé je aj porovnanie slovenských spotrebiteľov a spoločností. Slovenské spoločnosti, v istom kontraste k spotrebiteľom, preferujú hotovosť najviac v eurozóne (45 %), zatiaľ čo hotovosť preferuje iba 20 % slovenských spotrebiteľov. Ale na druhej strane až 58 % slovenských spotrebiteľov si drží rezervu v hotovosti (najviac v eurozóne).

¹⁰¹ Ampudia M., Ehrmann M.: Finančné začlenenie: čo to stojí?, ISBN 978-92-899-2708-6. Strana 21. Dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp1990.en.pdf>. [cit. 15.03.2023].

¹⁰² Despite COVID-19 Pandemic, Record 96% of U.S. Households Were Banked in 2021. FDIC. Dostupné na: <https://www.fdic.gov/news/press-releases/2022/pr22075.html>. [cit. 15.03.2023].

5 Použité zdroje

1. Allix, J., Alijev F.: V hotovosti verus bezhotovostne: Spotrebitelia potrebujú právo používať hotovosť. Dostupné na: https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-052_cash_versus_cashless.pdf.
2. Ampudia M., Ehrmann M.: Finančné začlenenie: čo to stojí?, ISBN 978-92-899-2708-6. Dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp1990.en.pdf>.
3. Demirgüç-Kunt, Asli, Leora Klapper, Dorothe Singer, Saniya Ansar, and Jake Hess. 2018. The Global Findex Database 2017: Measuring Financial Inclusion and the Fintech Revolution. Washington, DC: World Bank.
4. Demirgüç-Kunt, Asli, Leora Klapper, Dorothe Singer, and Saniya Ansar. 2022. The Global Findex Database 2021: Financial Inclusion, Digital Payments, and Resilience in the Age of COVID-19. Washington, DC: World Bank. doi:10.1596/978-1-4648-1897-4. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO.
5. Európske centrum pre parlamentný výskum a vzdelávanie (ECPRD; interná databáza informácií) požiadavka č. 4538 Right to use cash.
6. Nicolaidis, Income Tax Incentives for Electronic Payments: Evidence from Greece's Electronic Consumption Tax Discount, 2021, Dostupné na: https://tarc.exeter.ac.uk/media/universityofexeter/businessschool/documents/centres/tarc/events/seminars/Nicolaidis_ECTD_300921.pdf.
7. Správa Európskej komisie Európskemu parlamentu a Rade o obmedzení platieb v hotovosti. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0483&from=EN>.
8. Štúdia o iniciatíve EÚ na obmedzenie platieb v hotovosti. Dostupné na: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2018-06/final_report_study_on_an_eu_initiative_ecorys_180206.pdf.
9. Study on the payment attitudes of consumers in the euro area (SPACE). Frankfurt nad Mohanom, ECB, december 2022. Dostupné na: https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/space/html/ecb.spacereport202212~783ffdf46e.en.html. [cit. 13.03.2023].
10. Use of cash by companies in the euro area. Frankfurt nad Mohanom, ECB, október 2022. Dostupné na: https://www.ecb.europa.eu/pub/pubbydate/2022/html/ecb.use_of_cash_companies_euro_area.06102022~2c3e7fba18.en.html.
11. ZAMORA-PÉREZ, A.: Zaručenie slobody výberu platieb: prístup k hotovosti v eurozóne. Dostupné v angličtine https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/articles/2022/html/ecb.ebart202205_02~74b1fc0841.en.html#toc10.
12. Dôvodová správa k návrhu zákona poslanca Václava Klauza a Zuzany Majerovej Zahradníkovéj na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení Listina základných práv a slobôd a Ústava Českej republiky. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=177085>.
13. Odporúčanie Komisie z 22. marca 2010 o rozsahu a účinkoch eurobankoviek a euromincí ako zákonného platidla (2010/191/EÚ). Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010H0191&from=EN>. [cit. 13.03.2023].
14. Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 26. januára 2021 v spojených veciach C-422/19 a C-423/19. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=236962&pageIndex=0&dclang=SK&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=618560>.

15. Stanovisko o obmedzení platieb v hotovosti z 30. decembra 2019 (CON/2019/46). Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019AB0046&from=EN>.
16. Stanovisko o obmedzení platieb v hotovosti z 11. decembra 2020 (CON/2020/33). Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020AB0033&from=EN>.
17. Stanovisko ECB o obmedzení hotovostných platieb z 15. marca 2022 (CON/2022/9). Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022AB0009>.
18. Stanovisko ECB zákaze platieb v hotovosti pri transakciách s nehnuteľnosťami a o prezumpcii nespoľahlivosti osôb dotknutých režimom reštriktívnych opatrení Únie z 5. decembra 2022 (CON/2022/43). Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022AB0043>.
19. Tlač 1573/A. Dostupné na: https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXV/A/A_01573/index.shtml.
20. Tlač 870/A. Dostupné na: https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXVI/A/A_00870/index.shtml.
21. Tlač 175/A. Dostupné na: https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXVII/A/A_00175/index.shtml.
22. Tlač 877. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=877&CT1=0>.
23. Senátna tlač 277. Dostupné na: <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/historie?O=13&action=detail&value=4963>.
24. Tlač H.R.2630. Dostupné na: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/2630>.
25. Tlač H.R.2650. Dostupné na: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/2650>.
26. Tlač H.R.4395. Dostupné na: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/4395/text>.
27. Tlač HB 28 (Alabama). Dostupné na: <https://fastdemocracy.com/bill-search/al/2021rs/bills/ALB00011582/>. [cit. 08.03.2023].
28. Tlač SB 716 (Oregon). Dostupné na: <https://legiscan.com/OR/bill/SB716/2019>.
29. Tlač Senate Bill No. 926 (Kalifornia). Dostupné na: https://leginfo.ca.gov/faces/billTextClient.xhtml?bill_id=201920200SB926.
30. Tlač House Bill 256 (Idaho). Dostupné na: <https://legislature.idaho.gov/sessioninfo/2021/legislation/H0256/>.
31. Tlač HB 5255 (Illinois). Dostupné na: <https://www.ilga.gov/legislation/BillStatus.asp?DocNum=5255&GAID=15&DocTypeID=HB&LegId=125736&SessionID=108&GA=101>.
32. Tlač SB 2266 (Mississippi). Dostupné na: <http://billstatus.ls.state.ms.us/documents/2021/html/SB/2200-2299/SB2266IN.htm>.
33. Tlač HB 1299 (Severná Dakota). Dostupné na: <https://legiscan.com/ND/bill/HB1299/2021>.
34. Tlač HB 2555 (Arizona). Dostupné na: <https://legiscan.com/AZ/bill/HB2555/2023>.
35. Tlač O2017-7145 (Chicago). Dostupné na: <https://chicago.legistar.com/LegislationDetail.aspx?ID=3184725&GUID=06C6F98D-8311-4DA2-93E2-D8E75B84D737&Options=Advanced&Search>.
36. Despite COVID-19 Pandemic, Record 96% of U.S. Households Were Banked in 2021. FDIC. Dostupné na: <https://www.fdic.gov/news/press-releases/2022/pr22075.html>.

37. Hotovostné platby: Horný limit NIE! Dostupné na:
https://www.bmi.gv.at/411/Volksbegehren_der_XX_Gesetzgebungsperiode/BARGELD-Zahlung_Obergrenze_NEIN/start.aspx.
38. Hotovosť neberieme, iba karty. Obchodníci chcú jasnejší zákon. Peníze.cz. Dostupné na:
<https://www.penize.cz/debetni-karty/409973-hotovost-nebereme-jenom-karty-obchodnici-chceji-jasnejsi-zakon>.
39. Je pre podnik v USA legálne odmietnuť hotovosť ako spôsob platby? Dostupné na:
https://www.federalreserve.gov/faqs/currency_12772.htm.
40. Krátka informácia. Používanie hotovosti v Nemecku – legislatíva a iniciatívy. Dostupné na:
<https://www.bundestag.de/resource/blob/811390/50314e855ea6baba97204e02ad4d4d01/WD-4-117-20-pdf-data.pdf>.
41. K povinnosti obchodníkov prijať hotovosť. Dostupné na:
https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/casto-kladene-dotazy/.galleries/stanoviska_a_odpovedi/pdf/k_povinnosti_akceptace_hotovosti_obchodniky.pdf.
42. Number of unbanked adult EU citizens more than halved in the last four years. Dostupné na:
<https://www.wsbi-esbg.org/number-of-unbanked-adult-eu-citizens-more-than-halved-in-the-last-four-years/>.
43. Podnet pracovnej skupiny pre ochranu práv starších osôb Rady vlády ČR pre ľudské práva. Dostupné na:
https://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/vybory/Pro_zakladni_prava_a_predchazeni_diskriminaci/ps_starsi_osoby/Podnet_bezhotovostni-platby_navrh-zmeny-zakona.pdf.
44. Prehľad z roku 2021. Dostupné na:
<https://legislature.maine.gov/testimony/resources/IDEA20210413Dillingham132629669958404895.pdf>.
45. TASR, Grécku pomôže, ak zlepší výber daní, 2010. Dostupné na:
<https://index.sme.sk/c/5648686/grecku-pomoze-ak-zlepsi-vyber-dani.html>.
46. USA zvažujú legislatívu o povinnom prijímaní hotovosti. Dostupné na:
<https://cassentials.org/us-considers-legislation-on-mandatory-acceptance-of-cash/>.
47. Ústavní zakotvení práva na hotovosť 2022 – seminár. Záznam je dostupný tu:
https://www.youtube.com/watch?v=btTZA1N3onQ&ab_channel=JitkaChal%C3%A1nkov%C3%A1.
48. V pražskom trhovisku Manifesto odmietajú hotovosť. Úrady sa nezhodnú, či je to legálne alebo nie. Finanční a ekonomické informácie. Dostupné na: <https://faei.cz/v-prazskem-trzisti-manifesto-odmitaji-hotovost-urady-se-neshodnou-zdaje-to-legalni-nebo-ne/>.
49. Zasadnutie Rady dňa 22. apríla 2021. Dostupné na:
<https://www.vlada.cz/cz/ppov/rlp/cinnost-rady/zasedani-rady/jednani-rady-dne-22--dubna-2021-190805/>.
50. Zákon NR SR č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/566/20010701.html?ucinnost=15.03.2023>.
51. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Dostupné na:
<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>.
52. Zákon č. 6/1993 Zb. o Českej národnej banke v znení neskorších predpisov. Dostupné na:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-6#p16-1>.
53. Zákon č. 136/2011 Zb. o obehu bankoviek a mincí v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-136>.

54. Zákon č. 40/2009 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p239>.
55. Zákon č. 254/2004 Zb. o obmedzeniach platieb v hotovosti v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-254#p4>.
56. Zákon o prijatí eura. Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122010022?leiaKehtiv>.
57. Zákon o záväzkoch. Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/111062013009?leiaKehtiv>.
58. Zákon o Nemeckej spolkovej banke. Dostupné na: <https://www.gesetze-im-internet.de/bbankg>.
59. Zákon o minciach. Dostupné na: http://www.gesetze-im-internet.de/m_nzg_2002/.
60. General Laws of Massachusetts. Dostupné na: <https://malegislature.gov/Laws/GeneralLaws>.
61. New Jersey Statutes. Dostupné na: <https://lis.njleg.state.nj.us/nxt/gateway.dll?f=templates&fn=default.htm&vid=Publish:10.1048/Enu>.
62. State of Rhode Island General Laws. Dostupné na: <http://webserver.rilin.state.ri.us/Statutes/>.
63. Colorado Revised Statutes. Dostupné na: <https://law.justia.com/codes/colorado/>.
64. General Statutes of Connecticut. Dostupné na: <https://www.cga.ct.gov/current/pub/titles.htm>.
65. The Delaware Code. Dostupné na: <https://delcode.delaware.gov/>.
66. The Philadelphia Code. Dostupné na: https://codelibrary.amlegal.com/codes/philadelphia/latest/philadelphia_pa/0-0-0-266407.
67. San Francisco Police Code. Dostupné na: https://codelibrary.amlegal.com/codes/san_francisco/latest/sf_police/0-0-0-2.
68. Berkeley Municipal Code. Dostupné na: <https://berkeley.municipal.codes/BMC/9.50>.
69. New York City Administrative Code. Dostupné na: <https://codelibrary.amlegal.com/codes/newyorkcity/latest/NYCAAdmin/0-0-0-114885>.
70. D.C. Law 23-187. Cashless Retailers Prohibition Amendment Act of 2020. Dostupné na: <https://code.dccouncil.gov/us/dc/council/laws/23-187>.

Všetky zdroje uvedené v hypertextovom odkaze v texte a v poznámkach pod čiarou sú aktuálne k dátumu zverejnenia materiálu (marec 2023).